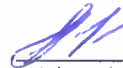

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра Філософії та суспільних наук (№ 701)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Наталя БІЛЬЧУК
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

«27» серпня 2025 р.

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Актуальні проблеми теорії пізнання:
філософські засади штучного інтелекту**
(назва навчальної дисципліни)

Вибірковий блок: В2 Вибіркова дисципліна (за темою дисертаційної роботи)
(назва вибіркового блоку)

Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки (шифр і найменування галузі знань)
Спеціальність:	В10 Філософія (код і найменування спеціальності)
Освітня програма:	Філософія (найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник (и): доцент, канд. філос. наук Наталя Більчук
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

доцент, канд. філос. наук Ірина УШНО
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри

Філософії та суспільних наук (№701)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 27» серпня. 2025 р.

Завідувач кафедри проф., докт-р філос. наук
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ольга ПРОЦЕНКО
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

_____ (ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Більчук Наталя Леонідівна

Посада: доцент

Науковий ступінь: канд. філос. наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає:

Філософія

Історія філософії

Логіка та основи аргументації

Філософія: світ людини

Філософія історії

Напрями наукових досліджень:

Філософія антропології

Екзистенціальна філософія

Філософські проблеми інформаційного суспільства

Контактна інформація:

n.bilchuk@khai.edu

ПІБ: Ушно Ірина Михайлівна

Посада: доцент

Науковий ступінь: канд. філос. наук

Вчене звання:

Перелік дисциплін, які викладає:

Історія авіації та космонавтики в Україні

Філософські проблеми наукового пізнання

Логічне та критичне мислення

Філософія

Актуальні проблеми теорії пізнання

Напрями наукових досліджень:

Філософія антропології

Філософія техніки та технології

Філософія аерокосмічного інжинірингу

Контактна інформація:

i.ushno@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна
Семестр	
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 32; СРЗ – 86);
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські), самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит
Пререквізити	Історія філософії, Глобальні проблеми сучасного суспільства
Кореквізити	Курс є вибіркоvim та спрямованим на поглиблення знань за темою дисертаційного дослідження, необхідних супутних дисциплін не передбачено
Постреквізити	Компетентності, набуті протягом вивчення курсу, можуть бути застосовані в подальшому дисертаційному дослідженні

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета – надати студентам глибоке розуміння сучасних проблем теорії пізнання у контексті філософських засад штучного інтелекту, а також розвинути їхні навички критичного аналізу та осмислення етичних і епістемологічних викликів, які виникають у зв'язку з розвитком штучного інтелекту.

Завдання – досягнення вказаної мети курсу реалізується шляхом послідовного виконання наступних завдань.

- Опанувати основні філософські концепції теорії пізнання, пов'язані з розвитком штучного інтелекту.
- Дослідити етичні аспекти використання штучного інтелекту через призму сучасної філософії.
- Розкрити взаємозв'язок між епістемологічними теоріями та алгоритмами штучного інтелекту.
- Опанувати методи критичного аналізу філософських текстів про штучний інтелект і застосовувати їх на практиці.
- Дослідити конкретні кейси застосування штучного інтелекту та розробити власні філософські позиції щодо їхніх пізнавальних і етичних наслідків.
- Розкрити значення філософських засад для розуміння меж і можливостей штучного інтелекту в теорії пізнання.
- Опанувати навички формування аргументованих поглядів щодо ролі штучного інтелекту в сучасній епістемології.
- Дослідити різні філософські підходи до проблеми пізнання в еру штучного інтелекту та розкрити їхні практичні наслідки.

Компетентності, які набуваються:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу з боку складних проблем сучасної людини;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми соціального знання;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність вчитися і оволодіти інформацією з різних сфер сучасного знання;
- здатність діяти свідомо та відповідально;
- здатність приймати обґрунтовані етичні рішення і шляхи наукових пошуків;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства та науковця, досліджувати і транслювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ПІЗНАННЯ В КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЙ

Тема 1. Теорія пізнання в епоху штучного інтелекту: філософський вступ

Анотація: Тема присвячена аналізу класичних та сучасних філософських концепцій пізнання у зв'язку з технологічним прогресом. Розглядається, як розвиток ШІ змінює традиційні уявлення про суб'єкта, істину та об'єктивність.

Лекції / семінари:

Теорія пізнання: історичні моделі та сучасні виклики. / Вплив технологій на природу пізнання.

Самостійна робота:

- Опрацювання базових філософських текстів з епістемології.
- Написання есе про межі пізнання в умовах ШІ.

Тема 2. Етичний вимір штучного інтелекту: філософія відповідальності та ризику

Анотація: Аналізуються етичні проблеми, пов'язані з автономністю ШІ, алгоритмічними упередженнями та питаннями відповідальності у випадках помилок систем ШІ.

Лекції / семінари:

Етика відповідальності: Г. Йонас і нова техноетика. / Алгоритмічна справедливість: кейси та дискусії.

Самостійна робота:

- Опрацювання філософських статей з етики технологій.
- Підготовка презентації з аналізом етичного кейсу застосування ШІ.

Модульний контроль 1 проводиться у вигляді написання есе.

Змістовний модуль 2. ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ МОДЕЛІ ТА АНАЛІЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СИСТЕМ

Тема 3. Епістемологічні моделі та алгоритми: пізнання як обчислення?

Анотація: Досліджуються паралелі між логікою пізнання та принципами функціонування ШІ. Особливу увагу приділено машинному навчанню та когнітивним моделям.

Лекції / семінари:

Алгоритмічна епістемологія: штучний агент як суб'єкт пізнання. / Моделі обчислювального розуму в аналітичній філософії.

Самостійна робота:

- Порівняльний аналіз філософських і технічних моделей пізнання.
- Виконання індивідуального завдання про роль даних у побудові знання.

Тема 4. Методи критичного аналізу філософських текстів про пізнання і ШІ

Анотація: Опанування методів аналізу та інтерпретації філософських джерел, зокрема тих, що стосуються проблем епістемології в цифрову епоху.

Лекції / семінари:

Герменевтика, деконструкція, концептуальний аналіз у філософії пізнання. / Практикум: аналіз сучасного філософського тексту про ІІІ.

Самостійна робота:

- Аналіз обраного тексту за запропонованими методами.
- Написання аналітичної записки.

Модульний контроль 2 проводиться у вигляді підготовки тез доповіді на науково-практичний семінар.

МОДУЛЬ 2

Змістовний модуль 3. ПРАКТИКИ І КЕЙСИ ПІЗНАВАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ІІІ

Тема 5. Філософський аналіз кейсів використання ІІІ в пізнавальній практиці

Анотація: Розглядаються приклади застосування ІІІ у науці, освіті, праві, медицині з точки зору епістемології та етики.

Лекції / семінари:

ІІІ в науковому відкритті: суб'єктність, індукція, інтерпретація. / Етика довіри до штучного знання.

Самостійна робота:

- Вивчення кейсів з практики використання ІІІ.
- Написання есе або проєкту з філософським аналізом одного з кейсів.

Тема 6. Межі та потенціал пізнання: філософські підходи до обмежень ІІІ

Анотація: Тема зосереджена на аналізі концептуальних меж пізнавальної здатності ІІІ. Розглядаються поняття інтуїції, здорового глузду, неформалізованого знання.

Лекції / семінари:

Людський та машинний розум: межі епістемологічної симетрії. / Теорія невизначеності та непередбачуваності у ІІІ.

Самостійна робота:

- Підготовка критичної доповіді про межі ІІІ.
- Виконання тестових завдань на тему «помилки ІІІ як епістемологічний виклик».

Модульний контроль 3 проводиться у вигляді тестів.

Змістовний модуль 4. СУЧАСНА ФІЛОСОФСЬКА АРГУМЕНТАЦІЯ ТА ПОСТГУМАНІСТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Тема 7. Аргументація і публічна філософія: формування позиції щодо ІІІ.

Анотація: Розвиваються навички побудови аргументованої позиції щодо складних філософських і етичних проблем ІІІ у публічному дискурсі.

Лекції/семінари:

Основи логіки і структури філософського аргументу. / Дискусійна панель: чи можливо моральне агентство у ІІІ?

Самостійна робота:

- Написання власної філософської позиції з обґрунтуванням.
- Участь у дебатах або моделювання публічного виступу.

Тема 8. Філософські моделі пізнання в цифрову добу: від класики до постгуманізму

Анотація: Узагальнення основних моделей пізнання в історії філософії у зв'язку з сучасними концепціями постгуманізму, технооптимізму та філософії інформації.

Лекції / семінари:

Людина як інформаційна істота: філософія XXI століття. / Постгуманізм і трансгуманізм у контексті епістемології.

Самостійна робота:

- Підготовка підсумкового есе про трансформацію уявлень про пізнання.
- Підготовка до підсумкового модульного контролю.

Модульний контроль 4 передбачає підготовку підсумкового завдання.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Вербальні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Модульний контроль (за програмою курсу)
та іспит.

**8. Критерії оцінювання та розподіл балів,
які отримують здобувачі освіти**

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Модульний контроль	20	1	20
Змістовний модуль 2			
Модульний контроль	30	1	30
Змістовний модуль 3			
Модульний контроль	20	1	20
Змістовний модуль 4			
Модульний контроль	30	1	30
Усього за семестр			100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача освіти від балів всіх модульних видів контролю й за наявності допуску до

іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач освіти має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з 4 питань. Приклад:

Екзаменаційний білет №1

1. Розкрийте вплив штучного інтелекту на класичні моделі пізнання.
(Тема 1 — Модуль 1)
2. В чому полягає етична відповідальність розробників алгоритмічних систем? Наведіть приклади.
(Тема 2 — Модуль 1)
3. Поясніть, як штучний інтелект трансформує традиційне розуміння суб'єкта пізнання у світлі постгуманізму.
(Тема 8 — Модуль 4)
4. Проаналізуйте один із кейсів використання ШІ (медицина, наука, право) з точки зору філософії знання.
(Тема 5 — Модуль 3)

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити індивідуальні завдання. Мати хоча б фрагментарні, поверхові знання найважливіших розділів програми, лекційного курсу, сутність та зміст етичних проблем роботи з ШІ. Можливі незначні труднощі з використанням науково-понятійного апарату і термінології навчальної дисципліни, часткові труднощі з виконанням передбачених програмою завдань, неповне знайомство з рекомендованою літературою; заохочується прагнення логічно виразно й послідовно викласти відповідь.

Добре (75-89). Добре володіти основним матеріалом курсу. Виконати та захистити всі модульні та самостійні завдання. Знати категоріально-понятійний апарат, вміти визначати проблематику та основні підходи до її вирішення, продемонструвати навички критичного мислення та логічного аналізу. Знання найважливіших робіт зі списку рекомендованої літератури.

Відмінно (90-100). Глибоке і систематичне знання всього програмного матеріалу і структури дисципліни, а також основного змісту і новацій лекційного курсу в порівнянні з навчальною літературою; виразне і вільне

володіння концептуально-понятійним апаратом, науковою мовою і термінологією відповідної наукової галузі; публікація наукової роботи (тез, статей); знання основної і знайомство з додатково рекомендованою літературою; вміння виконувати передбачені програмою завдання; логічно коректний і переконливий виклад відповіді. Формулювати та відстоювати власні світоглядні позиції.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. **Дотримання вимог академічної доброчесності** здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Вирішення конфліктів.** Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: <https://library.khai.edu/>, а також на сайті кафедри 701 за посиланням: <https://k701.khai.edu/biblioteka/metodychne-zabezpechennia-kafedry>

Наприклад:

1. Філософія: навч. посіб./ О. П. Проценко, Н. Л. Більчук, Л. А. Васильєва, О. І. Гаплевська, С. Є. Чмихун. - Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків, авіац. ін-т», 2021. - 120 с.
2. Філософські проблеми наукового пізнання [Текст] : навч. посіб. /О. П. Проценко, Н. Л. Більчук, О. І. Гаплевська, Г. Г. Півень, І. М. Ушно, С. Є. Чмихун, С. І. Широка. - Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків, авіац. ін-т», 2024. - 184 с.
3. Філософія в тестах [Текст] : навч. посіб. / В. О. Чернієнко, Н. Л. Більчук, С. І. Широка, О. І. Гаплевська. -Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків, авіац. ін-т», 2018. - 220 с.

Посилання на курс в МЕНТОР

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=9371>

11. Рекомендована література

Базова

1. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за наук. ред. В. П. Мельника та А. С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с.
2. Більчук Н.Л., Півень Г.Г., Широка С.І.. Dehumanization in the digital educational process: the experience of socio-philosophical reflection. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Випуск 47, с. 163-170.
3. Більчук Н.Л., Півень Г.Г., Широка С.І.. Dehumanization in the digital educational process: philosophical analysis of problems and risks of the modern education system Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Випуск 49, с. 180-190.
4. Добровольська О. В., Штанько В. І. Філософський аналіз еволюції штучного інтелекту / Дослідження з історії і філософії науки і техніки. Том 28 № 1 2019, с. 10-19.
5. Ганаба, С. О., Шинкарук О. М. Філософія та методологія науки : навч. посіб. / С. О. Ганаба, О. М. Шинкарук. - Хмельницький : НАДПСУ, 2019. - 288 с.
6. Лакатош, І. Історія науки та її раціональні реконструкції / Імре Лакатош // Психологія і суспільство. - 2016. - № 3. - С. 13-23.
7. Локк, Дж. Розвідка про людське розуміння. У 4 кн. Кн.1 / Дж. Локк ; пер. Н. Бордукова. - Харків : Акта, 2002. - 152 с.
8. Семенюк, Е. Філософія сучасної науки і техніки / Е. Семенюк, В. Мельник. -Львів :ЛНУ ім. Івана Франка, 2017.- 183 с.
9. Синиця, Андрій. Вступ до філософії штучного інтелекту : підручник / Андрій Синиця. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. - 292 с.

10. Ушно І.М., Олещенко В.В. Етика постгуманізму: свобода особистості в епоху технологічного детермінізму. Актуальні проблеми філософії та соціології 2025. Випуск 52, с.167-173.
11. Швирков О.І. Проблема штучного інтелекту і людиновимірність штучних інтелектуальних систем: дис. ... кандидата філос. наук: 09.00.09 / Швирков Олександр Іванович. - Житомир, 2006. - 174 с.
12. Філософія науки і техніки : навч. посіб. до самост. роботи / В. О. Чернієнко. - Харків : ХАІ, 2006. - 99 с.

Допоміжна

1. Арістотель. Метафізика / Арістотель ; пер. О. Юдіна. - Харків : Фоліо. - 2020.-300 с.
2. Бодрійяр, Ж. Симулякри і симуляція / Ж. Бодрійяр ; пер. з фр. В. Ховхуна. - Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. - 118 с.
3. Гадамер, Г.-Г. Істина і метод. Том 1. Герменевтика / Г.-Г. Гадамер ; пер. О. Мокровольський. - Київ : Юніверс, 2000. - 464 с.
4. Декарт, Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках / Р. Декарт ; пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської. - Київ : ТанDEM, 2001. - 101 с.
5. Д'юї, Дж. Досвід і освіта / Дж. Д'юї ; пер. М. Василечко - Львів : Кальварія, 2003. - 84 с.
6. Кант, І. Критика чистого розуму / І. Кант ; пер. з нім. І. Бурковського. - Київ : Юніверс, 2000. - 504 с.
7. Мерфі і Паркінсон. Закони / укл. І. О. Назаренко. - Харків : Віват, 2018. - 304 с.
8. Монтень, М. Проби / Мішель де Монтень : пер. А.Перепада, В. Скуратівський. - Харків : Фоліо, 2012. - 443 с.
9. Проценко, О. П. Практична філософія: професійна етика та комунікативна культура : навч. посіб. / О. П. Проценко, В. Б. Селевко. - Харків : ХАІ, 2021. - 80 с.
10. Северино, Е. Сутність нігілізму / Е. Северино ; пер з англ. та італ. Ю. Олійника. - Київ : Темпора, 2020. - 688 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Ушно І.М. ФІЛОСОФІЯ ТЕХНІКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ // НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ. Філософія. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2023. - № 2(52) – С.30-36.
DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2023-2-4>
2. Ushno I. HUMANITY'S DREAM OF FLYING AS INSPIRATION

- FOR AEROSPACE COMMUNITY // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2024. Випуск 53.- С. 130-138.
DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.53.15>
3. Ушно, І. (2024). AESTHETICS IN THE «MAN-MACHINE-ENVIRONMENT» SYSTEM: THE SEARCH FOR HARMONY "Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2(61).- С.91-102
<https://doi.org/10.21564/2663-5704.61.304639>
 4. Ушно І. Homo Aerospace: філософські роздуми про майбутнє людства в космосі // Філософія та космологія. 2024. Том 33. – С. 162-173.
<https://doi.org/10.29202/phil-cosm/33/7>
 5. Проценко О., Ушно І., Комкова Л. ІМІДЖЕВІ СТРАТЕГІЇ В КУЛЬТУР-КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ СУСПІЛЬСТВА // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2024. Випуск 55.- С. 157-162.
<https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.18>
 6. Ушно Ірина. Аерокосмос як метафора постгуманізму // Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія» / ред. кол. В. Бодак (головний редактор) та ін. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Випуск 49 – с. 159-172.
DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.49.11>
 7. Ушно, І. М. (2024). АЕРОКОСМІЧНИЙ ІНЖИНІРИНГ В АРТКООРДИНАТАХ: МОДЕРНІЗМ І ПОСТМОДЕРНІЗМ. Культурологічний альманах, (4), 274–280.
<https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.31>
 8. Denysenko, I., Chalapko, V., Zorkin, R., Fivkin, P., & Ushno, I. (2024). Spiritual security of Ukrainian society in the conditions of information warfare. Amazonia Investiga, 13(84), 279-290.
<https://doi.org/10.34069/AI/2024.84.12.18>
 9. Ushno I. M. THE SPECIFICS OF THE PHILOSOPHICAL INTERPRETATION OF NATURAL-SCIENTIFIC AND SOCIO-HUMANITARIAN KNOWLEDGE. INTERDISCIPLINARY RESEARCH. SCIENCE, TECHNOLOGY, AND ENGINEERING. PHILOSOPHY OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE Philosophy of science in the historical-philosophical dimension : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 287 -316 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-469-6-16>

10. Ushno I. Technical drawing as a form of visual-graphic communication of engineering: philosophical-anthropological aspect. "Дослідження з історії і філософії науки і техніки". 2025. Том 34. № 1, 3-14. <https://doi.org/10.15421/272501>